

Til: Helse- og omsorgskomiteen
Høringsinnspill
Dok 8:127 S (2022-2023)

Oslo, 3. mars 2023

Tilsyn og tiltak for å forbedre eldreomsorgen

Nasjonalforeningen for folkehelsen er en frivillig, humanitær organisasjon som jobber med folkehelse, forskning på hjerte- og karsykdommer og demens, og er en interesseorganisasjon for personer med demens og deres pårørende.

Nasjonalforeningen for folkehelsen støtter forslag om landsomfattende tilsyn med eldreomsorgen i alle landets kommuner, styrking av tiltak for å sikre at det er nok sykehjemsplasser til å dekke fremtidig behov og tiltak for å sikre bedre bemanning og aktivitetstilbud.

Som interesseorganisasjon for personer med demens er vi glade for at demensomsorgen har vært på dagsordenen i den senere tid, blant annet aktualisert av NRK-programmene Demenskoret og Brennpunkt-dokumentarene. Dessverre er mange av problemstillingene som er løftet i debatten kjent for vår organisasjon. Vi har lenge pekt på behovet for bedre kompetanse, kapasitet og kvalitet i helse- og omsorgstjenestene til personer med demens – både hjemmeboende og på sykehjem. Vi viser også til vårt hørings svar til representantforslag 111 S (2022–2023) for innspill knyttet til forslag om tiltak for å styrke bemanningen i pleie- og omsorgssektoren.

Kommunene har siden 1.1.2020 hatt lovpålagt plikt til å tilby dagaktivitetstilbud til personer med demens. Nasjonalforeningen for folkehelsen mener det er viktig å evaluere og legge til rette for tilsyn med etterlevelse av denne bestemmelsen. Det er behov for mer kunnskap om hvordan kommunene oppfyller denne plikten. Ifølge Helsedirektoratets kvalitetsindikatorer, hadde i underkant av en av tre hjemmeboende med demens tilbud om dagaktivitetstilbud¹. Det er også store variasjoner, fra nær 40 prosent i Oslo kommune mot 17 prosent av hjemmeboende med demens i Nordland som hadde dagaktivitetstilbud. Vi har ikke systematisert kunnskap om i hvilken grad personer med demens tar i bruk dagaktivitetstilbudene, og om de oppleves som nyttige. Gjennom vårt likepersonsnettverk, demenslinje, erfaringspanel for personer med demens og øvrig kontakt med målgruppa mottar vi imidlertid stadig signaler om at det er for dårlig variasjon i tilbudene og at de er for dårlig tilpasset den enkelte. Dette gjelder spesielt tilbudet til yngre personer med demens.

Det er også, slik forslagsstillerne påpeker, manglende oppfølging av legemiddelgjennomgang, ernæringskartlegging og annen helsefaglig oppfølging av personer med demens. Også her er det store variasjoner fra kommune til kommune.

¹ <https://www.helsedirektoratet.no/statistikk/kvalitetsindikatorer/kommunale-helse-og-omsorgstjenester/dagaktivitetstilbud-til-personer-med-demens-og-kognitiv-svikt>

Behov for sykehjemsplasser

Antallet sykehjemsplasser har stått på stedet hvil de siste tjue årene. Til nå har det ikke vært behov for en større utbygging av kapasiteten, fordi det var lave fødselstall i mellomkrigsårene og til etterkrigstiden, slik at vi har hatt et platå i antall eldre. Nå begynner imidlertid etterkrigskullene å gå av med pensjon. Nylig bikket vi 1 million pensjonister i Norge, økningen har vært størst blant de yngste pensjonistene. Mange av disse vil ha behov for sykehjemsplasser i løpet av overskuelig fremtid.

I statsbudsjettet for 2023 ble rammen for investeringstilskuddet til omsorgsboliger og sykehjem kraftig redusert. I dag er det over 100 000 personer med demens i Norge. Dette er forventet nær doblet innen 2040. Rundt 84 prosent av dem som har langtidsplass i sykehjem, har demens. Det er en politisk målsetning at eldre skal bo hjemme så lenge som mulig, men for personer med demens må sykehjemsplasser være del av løsningen. Det er derfor behov for oppskalering av sykehjemskapasiteten, ikke minst av hensynet til pårørendes situasjon. De bidrar med like mange timer innsats som det offentlige.

Med vennlig hilsen

Mina Gerhardsen
Generalsekretær